

**XXV sympozjum na temat
„Rola owadów w funkcjonowaniu biocenoz
Białowieskiego Parku Narodowego i innych terenów
chronionych” (Białowieża, 15–17 IX 1998 r.)**

Sympozjum zorganizowało 6 instytucji: Komitet Nauk Leśnych PAN, Komitet Ochrony Przyrody PAN, Sekcja Entomologii Leśnej Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, Komisja Zasobów Leśnych Polskiego Towarzystwa Leśnego, Rejonowa Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku oraz Dyrekcja Białowieskiego Parku Narodowego, na którego terenie odbyły się obrady. Ten liczny zastęp organizatorów świadczyć może o znaczeniu, jakie przypisują naukowcy i administracja leśna problemom ochrony i gospodarowania w parkach narodowych. Jest to już kolejne spotkanie przedstawicieli obu tych środowisk w celu przedyskutowania teoretycznych i praktycznych zagadnień związanych z urządzaniem kompleksów leśnych. W dniu otwarcia obrad bezpośredni organizatorzy sympozjum prof. A. Leśniak i dr A. Kolk oraz przedstawiciele wyżej wymienionych instytucji w słowie wstępnym zawarli swoje oczekiwania w stosunku do obrad i wniosków z nich płynących.

Ogółem wygłoszono 15 referatów, których tematyka nawiązywała do różnych kwestii związanych z ochroną przyrody w parkach narodowych, a w szczególności w Puszczy Białowieskiej. Szereg referatów dotyczył występowania entomofagów i entomopatogenów na obszarach chronionych, w tym aż w 6 referatach omawiano przebieg pojawu korników i szkody przez nie wyrządzane w drzewostanach nizinnych i górskich parków narodowych. W związku z tą tematyką wywiązała się burzliwa dyskusja nad ciągle aktualną kwestią zasadności przeprowadzania walki chemicznej ze szkodnikami na terenach chronionych. Dr Cz. Okołów, nawiązując do tego spornego problemu, w referacie pt. „Rola owadów w funkcjonowaniu ekosystemów leśnych obszarów chronionych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów kategorii II (parki narodowe) – ustalenia organizacji międzynarodowych (IUCN-WCU, Europark) i praktyka” omówił zasady zwalczania szkodników w różnych krajach europejskich i w USA. Tak np. w Szwecji i Danii zakazane jest prowadzenie w parkach narodowych walki ze szkodnikami. Z kolei w Niemczech problem ten w różnych landach rozwiązywany jest różnie, a w USA dopuszczalne jest prowadzenie akcji zwalczania szkodników tylko na bardzo małych powierzchniach. Przy

planowaniu tego typu akcji nie należy jednak tracić z pola widzenia faktu, że szkodniki stanowią w ekosystemach leśnych czynnik przyspieszający sukcesję i zwiększający różnorodność biologiczną. Ponadto takie zjawiska, jak sygnalizowany przez Z. Bogusławskiego brak korelacji między przebiegiem gradacji korników a wyłączeniem terenu z zabiegów ochronnych bądź ich prowadzeniem w Wigierskim Parku Narodowym, świadczą o ciągle jeszcze bardzo słabej znajomości czynników decydujących w różnych sytuacjach przyrodniczych o redukcji populacji szkodników.

Uzupełnieniem wątku podjętego przez Cz. Okołowa był referat dr. A. Kolka pt. „Profilaktyka i zabiegi ratownicze w lasach gospodarczych i prawnie chronionych”, w którym przedstawiono podstawowe problemy zdrowotności lasów i ich ochrony w Polsce.

Kilka referatów dotyczyło struktury i znaczenia w biocenozach leśnych ekologicznie różnych zespołów owadów – motyli w Świętokrzyskim PN (prof. S. Wiąckowski), roztoczy warstw podkorowych drzew w Białowieskim PN, bardzo słabo poznanej grupy, wśród której znaleziono wiele gatunków nowych dla Polski i nauki (dr D. Gwiazdowicz), kózkowatych w ekosystemach leśnych (prof. J. Starzyk), ryjkowców w Tatrzańskim PN (dr S. Knutelski), chrząszczy koron dominujących gatunków drzew w Pienińskim PN (dr K. Werstak i dr S. Knutelski).

Nieco inny charakter miał referat piszącej te słowa, w którym punktem wyjścia były teoretyczne problemy stref styku (ekotonów), ich specyfika ekologiczna i wpływ tego typu środowisk na strukturę i funkcjonowanie w krajobrazie zespołów owadów i innych bezkręgowców. Niektóre z tych problemów zilustrowano wynikami badań środowiskowych, botanicznych i zoologicznych prowadzonych w Kampinoskim PN.

Podobnie, minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa prof. J. Szyszko omówił ogólne problemy oceny jakości kompleksów leśnych metodami zooindykacyjnymi. Na przykładzie zespołów *Carabidae* (ich liczebności, średniej biomasy osobniczej, struktury jakościowej) wykazał możliwości takich ocen.

Wysoko oceniona przez uczestników była część terenowa sympozjum. Składała się na nią piesza wycieczka do Puszczy na przegląd ciekawych przyrodniczo zbiorowisk leśnych, prowadzona przez pracowników BPN, oraz objazd kompleksów leśnych w otulinie Puszczy z prezentacją podstawowych problemów pielęgnacyjnych i urzędzeniowych w tych lasach.

Miłym akcentem sympozjum był przejazd kolejką przez Puszcę oraz wspólna kolacja uczestników i ognisko nad jeziorem.

Spotkanie miało duże znaczenie, zarówno ze względu na ciekawe referaty i żywe dyskusje, w których poruszano teoretyczne i praktyczne problemy ochrony parków narodowych, jak i z uwagi na możliwość indywidualnych rozmów i wymiany doświadczeń między naukowcami i pracownikami administracji leśnej różnych szczebli.

Eliza Dąbrowska-Prot